

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Одеська юридична академія»
Івано-Франківський юридичний інститут

Шоста Всеукраїнська науково-практична конференція

«ПРАВОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ:

СУЧАСНИЙ СТАН ТА АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ»

25 травня 2018 року

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

м. Івано-Франківськ
2018 р.

**Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Одеська юридична академія»
Івано-Франківський юридичний інститут**

**ПРАВОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ:
СУЧАСНИЙ СТАН ТА АКТУАЛЬНІ
ПРОБЛЕМИ**

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ Шостої ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
(м. Івано-Франківськ, 25 травня 2018 року)**

- П 68 Правова система України: сучасний стан та актуальні проблеми [текст]: Збірник матеріалів шостої Всеукраїнської науково-практичної конференції, (Івано-Франківськ, 25 травня 2018 року). – Івано-Франківськ: Голіней О.М., 2018. – 188 с.

У збірник увійшли тези наукових доповідей учасників шостої Всеукраїнської науково-практичної конференції «Правова система України: сучасний стан та актуальні проблеми», яка відбулася 25 травня 2018 року в м. Івано-Франківську на базі Івано-Франківського юридичного інституту Національного університету «Одеська юридична академія».

В збірнику збережено стилістику, орфографію та пунктуацію авторів тез доповідей.

Для студентів, слухачів, курсантів юридичних інститутів та факультетів, науковців, практичних працівників та всіх зацікавлених осіб.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА, ФІЛОСОФІЇ ПРАВА

Коваль І., Кисляк Л. Інформаційна агресія Кремля та громадянське суспільство України.....	7
Магновський І. Особливості вдосконалення нормативно-правових актів України.....	11
Цуркан-Сайфуліна Ю. Проблема взаємодії права і сили в сучасній філософсько-правовій думці.....	16
Чебан В. Застосування статті 8 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод в судовій практиці.....	20

СЕКЦІЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО, АДМІНІСТРАТИВНОГО, ФІНАНСОВОГО, МІЖНАРОДНОГО ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

Ганьба О. Правовідносини у сфері безпеки державного кордону України та їх особливості.....	26
Гнатівська А. Реалізація принципу децентралізації при наданні соціальних послуг.....	29
Долішній Г. Проблеми протидії адміністративним правопорушенням у сфері публічної безпеки та порядку.....	33
Коваль Д. Особливості провадження в малозначних справах за правилами адміністративного судочинства.....	37
Латковська Т. Актуальні питання публічної фінансової системи.....	39
Олексій У. Принцип компетентності та професіоналізму як спеціальний принцип парламентського контролю в Україні.....	42
Припхан І. Етичні аспекти позаслужбової поведінки судді.....	45
Топчій В. Проблеми діяльності поліції у механізмі забезпечення прав людини і громадянина в Україні.....	48
Француз-Яковець Т. Особливості реалізації законодавчої функції парламентом Польської республіки.....	53

протидії злочинності у місцях позбавлення волі.....	96
Куцкір Г. Введення в оману суду або іншого уповноваженого органу: аналіз об'єктивних ознак складу злочину	100
Лук'яничук М. Сучасні механізми попередження та протидії легалізації доходів, одержаних при вчиненні кіберзлочинів.....	105
Музика В. Генезис розвитку кримінальної відповідальності за незаконне збагачення в Україні.....	108
Малогіна А. Правоохоронні органи як суб'єкти запобігання та попередження злочинів в Україні	113
Моргун Г. Жорстоке поводження з тваринами як передумова (детермінант) формування особи серійного злочинця.....	118
Негер І. Загальна кримінально-правова характеристика злочинів проти журналістів в Україні	122
Путько Р. Сучасний стан та розвиток кримінальної політики у сфері боротьби з тероризмом в Україні	125

СЕКЦІЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ І КРИМІНАЛІСТИКИ

Борисова Д. Перспективи оскарження ухвал слідчих суддів, що стосуються обшуку та повернення вилученого в ході його проведення майна.....	130
Габлей Н. Недопустимість погіршення правового становища виправданого та засудженого в кримінальному провадженні	133
Гловюк І. Питання «якості закону» у контексті частини другої статті 26 Закону України «Про національну поліцію»	136
Дудич А., Коропецька С. Судово-експертна діяльність як об'єкт судової експертології	141
Дердюк Б., Гаргат-Українчук О. Поняття, сутність та значення заходів забезпечення безпеки у кримінальному судочинстві.....	144
Королишин І., Канюка І. Реформування експертної служби МВС України у контексті реформи судової та правоохоронної системи України	147
Мартинців А., Біланчук Т. Поважні причини неприбуття особи на виклик	152
Нємцов М. Угода про визнання винуватості як правовий	

**СЕКЦІЯ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА, ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУ,
ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА, ГОСПОДАРСЬКОГО ПРОЦЕСУ,
МІЖНАРОДНОГО ПРИВАТНОГО ПРАВА**

Бакал А. Правове регулювання відносин усиновлення, ускладнених іноземним елементом в Україні	58
Великорода О. правонаступництво у справах, пов'язаних з договором довічного утримання (догляду).....	64
Піцик Х. Правова характеристика торговельної марки як засобу індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг	68

**СЕКЦІЯ ТРУДОВОГО ПРАВА, ПРАВА СОЦІАЛЬНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ЗЕМЕЛЬНОГО ПРАВА, ЕКОЛОГІЧНОГО
ПРАВА, АГРАРНОГО ПРАВА**

Антонюк У. Юридичний зміст оцінки впливу на довкілля в Україні.....	73
Маланій О. Правове регулювання праці в нічний час, вихідні і святкові дні законодавством другої Речі Посполитої (1918–1939 рр.).....	77

**СЕКЦІЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА, КРИМІНОЛОГІЇ,
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА**

Барчук І. Особистість кіберзлочинця та суб'єкта, що розслідує кіберзлочини в Україні: окремі порівняльні аспекти	81
Гуцуляк М. Про особливості реалізації положень ст.75 КК України щодо засуджених осіб, які вчинили злочин після іспитового строку	85
Жерж Л. Порівняльно-правова характеристика кримінальної відповідальності за злочини, пов'язані з незаконною трансплантацією в законодавстві України та окремих зарубіжних країн	89
Жерж Н. Встановлення кримінальної відповідальності за кібертероризм у законодавстві України.....	93
Карпенко Н. Проблематика організації оперативно-розшукової	

протидії злочинності у місцях позбавлення волі.....	96
Куцкір Г. Введення в оману суду або іншого уповноваженого органу: аналіз об'єктивних ознак складу злочину	100
Лук'янчук М. Сучасні механізми попередження та протидії легалізації доходів, одержаних при вчиненні кіберзлочинів.....	105
Музика В. Генезис розвитку кримінальної відповідальності за незаконне збагачення в Україні.....	108
Малогіна А. Правоохоронні органи як суб'єкти запобігання та попередження злочинів в Україні	113
Моргун Г. Жорстоке поводження з тваринами як передумова (детермінант) формування особи серійного злочинця.....	118
Негер І. Загальна кримінально-правова характеристика злочинів проти журналістів в Україні.....	122
Путько Р. Сучасний стан та розвиток кримінальної політики у сфері боротьби з тероризмом в Україні	125

СЕКЦІЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ І КРИМІНАЛІСТИКИ

Борисова Д. Перспективи оскарження ухвал слідчих суддів, що стосуються обшуку та повернення вилученого в ході його проведення майна.....	130
Габлей Н. Недопустимість погіршення правового становища виправданого та засудженого в кримінальному провадженні	133
Гловюк І. Питання «якості закону» у контексті частини другої статті 26 Закону України «Про національну поліцію»	136
Дудич А., Коропецька С. Судово-експертна діяльність як об'єкт судової експертології	141
Дердюк Б., Гаргат-Українчук О. Поняття, сутність та значення заходів забезпечення безпеки у кримінальному судочинстві.....	144
Королишин І., Каниюка І. Реформування експертної служби МВС України у контексті реформи судової та правоохоронної системи України	147
Мартинців А., Біланчук Т. Поважні причини неприбуття особи на виклик	152
Нємцов М. Угода про визнання винуватості як правовий	

компроміс та різновид спрощеного кримінального провадження155

Павловська Л. Місце осіб, які захищають цивільно-правові інтереси в системі суб'єктів кримінального провадження159

Савчук Р. Відшкодування витрат та виплати винагороди перекладачу у кримінальному провадженні: окремі аспекти.....163

Садова Т. Деякі аспекти судового контролю за проведенням обшуку в житлі та іншому володінні особи з урахуванням практики ЄСПЛ.....167

Томин С. Використання тактичних прийомів слідчого огляду у встановленні обставин, які сприяли вчиненню кримінального правопорушення.....172

Юрчишин В. Історичні форми кримінального процесу в країнах Європи: сутність та класифікація.....177

Юрчишин В., Савченко В. Процесуальне керівництво досудовим розслідуванням та прокурорський нагляд: питання розмежування.....182

Людмила Жерж
аспірант 2-го року навчання,
кафедри кримінального права та кримінології,
Навчально-наукового інституту права,
Університету державної
фіскальної служби України

науковий керівник: Василь Топчій
д.ю.н, професор, директор
Навчально-наукового інституту права
Університету державної фіскальної
служби України, заслужений юрист України

ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ЗЛОЧИНИ, ПОВ'ЯЗАНІ З НЕЗАКОННОЮ ТРАНСПЛАНТАЦІЄЮ В ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ ТА ОКРЕМИХ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Протягом останніх років однією з найбільш актуальних і обговорюваних тем в міжнародному співтоваристві стала проблема злочинності в області незаконної трансплантації. Ця проблема є не тільки об'єктом уваги юристів, лікарів, правозахисників і представників ЗМІ, а й резонансною темою, яка залучає увагу влади і суспільства в цілому. Сама по собі трансплантація – це не злочин. Вона здійснюється в захищеному правовому просторі, яке регулюється в першу чергу Законом України «Про трансплантацію органів та інших матеріалів людині» (далі – Закон про трансплантацію) [1]. Проблема кримінальної відповідальності за злочини, пов'язані з незаконною трансплантацією в науці кримінального права України є надзвичайно актуальною, але недостатньо дослідженою, що, безумовно, перешкоджає правильному та однаковому застосуванню правоохоронними органами кримінального закону, а певною мірою і організації належної протидії цьому злочину.

Актуальність даної теми обумовлена тим, що трансплантація людських органів, тканин і клітин в Україні не має достатньо розвинутої правової системи щодо її забезпечення та потребує вивчення зарубіжного досвіду. Адже, Закон про трансплантацію був прийнятий ще у 1999 році, оновлений у 2014 році, тому не враховує

організаційних змін, що відбулися у сфері охорони здоров'я. Крім того, ст. 143 Кримінального кодексу України (далі – КК України) «Порушення встановленого законом порядку трансплантації органів або тканин людини» не має чітких форм злочинної поведінки, які об'єктивно існують у практиці [2], тому є причиною зниження якості нормативного засобу запобігання таким злочинам.

Трансплантація як спеціальний метод лікування є надзвичайно важливим напрямом розвитку медицини. Як зазначає І. Кирилук, трансплантація органів і тканин людини є ефективною та перспективною галуззю медицини, що дозволяє рятувати життя людей, які раніше вважалися безнадійно хворими [3, с. 257].

Проте, на практиці виникає безліч проблем, насамперед у тому, що трансплантація органів і тканин людині як спеціальний метод лікування, розвивається надзвичайно швидкими темпами, що постійно створює правові колізії у чинних нормативно-правових актах, які регламентують трансплантологічну діяльність. Такі колізії дають можливість злочинцям нехтувати нормами законодавства і вчиняти кримінальні правопорушення. За даними Міжнародної організації з міграції в Україні, яка почала надавати допомогу українцям, що постраждали від торгівлі людьми з 2000 року, зафіксувала протягом 2004-2016 років двадцять випадків незаконного вилучення органів та одну спробу здійснити таке вилучення [4]. Закон є основним нормативним актом, який регулює суспільні відносини у сфері трансплантації анатомічних матеріалів. Наявність юридичної регламентації суспільних відносин у сфері трансплантації дала реальну можливість і підставу для криміналізації незаконної трансплантації. Тому ст. 143 КК України є однією із норм, яка була прийнята в розвиток положень, закріплених в названому законі [5, с. 43].

Саме тому удосконалення потребує і чинний КК України. Ст. 143 КК України [2] не має чітких форм злочинної поведінки, які об'єктивно існують на практиці. За офіційною статистикою, наданою Генеральною прокуратурою України, протягом 2014-2016 років було зареєстровано вісім кримінальних правопорушень за ст. 143 КК України, пов'язаних із незаконним вилученням органів та тканин людини. З них, у 2014 році обліковано три кримінальні правопорушення, 2015 році – п'ять, а в 2016 році одне кримінальне правопорушення [6]. Зазначена статистика є лише «вершиною айсбергу», адже відомо, що таким злочинам притаманний високий рівень латентності. На основі цього, потрібно удосконалити механізми

виявлення злочинів у сфері незаконної трансплантації шляхом розширення об'єктивних форм її вчинення.

Крім того, за законодавством України, особа, яка рекламує або пропонує на продаж людські органи не несе ніякої відповідальності. На нашу думку, це є безумовно негативним моментом – прогалиною в законодавстві України, адже у багатьох випадках такі особи стають жертвами, їх викрадають або ж вилучають інші органи та тканини без згоди.

Позитивним у цьому роді є досвід Іспанії, яка вже більше 7 років є не тільки світовим лідером за кількістю донорів, а й по боротьбі з трансплантаційним туризмом і нелегальним ринком органів. Починаючи з 2010 року, Іспанія є єдиною країною у світі, яка карає тих, хто отримав орган, знаючи про його незаконне походження, або тих, хто просуває або рекламує будь-яким шляхом отримання такого типу органів. Цим людям загрожує кримінальна відповідальність і позбавлення волі на термін від 3 до 12 років [7].

На основі цього, враховуючи міжнародний досвід, слід доповнити КК України статтею 143-1, яка б передбачала кримінальну відповідальність за рекламування або пропонування органів і тканин (анатомічних матеріалів для трансплантації) для трансплантації. При цьому, передбачити покарання у вигляді позбавлення волі на строк від 8 до 10 років.

Вважаємо за доцільне розглянути дослідження Л.О. Ємця щодо особливостей зарубіжної національної практики кримінально-правової регламентації трансплантації. Автор встановив, що зміст норм, які встановлюють у КК країн СНД відповідальність за порушення законодавства про трансплантацію, переважно відповідає кримінологічним уявленням про структуру пов'язаної з трансплантацією незаконної діяльності. Від обсягу та способу викладення форм і способів-операцій вчинення залежить кількість спеціальних норм [8, с. 82-83].

Деякі законодавці сформулювали основну форму забороненої поведінки з огляду небезпеки заподіяння шкоди донору: а) живий донор (ст. 120 КК РФ «Примушування до взяття органів або тканин людини для трансплантації» та ст. 113 КК Республіки Казахстан «Примушування до взяття органів або тканин людини для трансплантації або іншого використання»); б) живий донор і (або) його близькі родичі (ст. 114 КК республіки Киргизія «Примушування до взяття органів або тканин людини для трансплантації»); в) померлий донор і (або) законні представники (ст. 133 КК Республіки Узбекистан

«Взяття органів або тканин людини»). Аналіз цих статей окреслює загальну тенденцію до формулювання диспозицій норм у КК країн СНД у зв'язку з кримінологічним уявленням про насильницький і насильницько-корисливий характер злочинної діяльності. Це свідчить про необхідність декриміналізації порушення порядку застосування спеціального методу лікування пересадкою трансплантатів, яке мається на увазі при тлумаченні ч. 1 ст. 143 КК України і співпадає з уявою про доцільний шлях її оптимізації [8, с. 82-83].

Здійснивши порівняльний аналіз Кримінальних кодексів України, Таджикистану, Білорусі та Киргизії ми встановили, що вони передбачають кримінальну відповідальність за незаконну трансплантацію в загальній нормі й додатково за окремі види порушення цього порядку в інших спеціальних нормах. Крім спільних ознак, КК країн цієї групи мають чимало відмінностей із питання, що розглядається. Наприклад, КК Таджикистану та Білорусі встановлюють відповідальність за незаконне донорство органів або тканин людини і за незаконну трансплантацію, тоді як ч.1 ст. 143 КК України – тільки за випадки незаконної трансплантації. Наступною розбіжністю в кримінально-правовому регулюванні незаконної трансплантації цих держав є те, що в КК Таджикистану, Киргизії та Білорусі передбачено відповідальність за порушення порядку і умов проведення трансплантації, а в Україні криміналізовано лише порушення порядку трансплантації, хоча законодавець, визначаючи її правомірність, підкреслює необхідність дотримання як порядку, так і умов проведення таких операцій. Отже, криміналізація порушення умов трансплантації залишилася поза увагою українського законодавця. З метою усунення прогалини, що виникла, необхідно доповнити ч.1 ст. 143 КК України вказівкою щодо порушення умов трансплантації [9].

Підсумовуючи, слід відзначити тісний взаємозв'язок нормативного і міжнародного чинників криміналізації трансплантації, важливе значення для запровадження якої відіграли наукові розробки [10]. Необхідно, спираючись на зарубіжний досвід внести зміни до ст. 143 КК України та усунути прогалини в законодавстві.

Список використаних джерел:

1. Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людини: Закон України від 16.07.1999 р. №1007-14. Дата оновлення: 26.10.2014. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1007-14> (дата звернення: 05.03.2018).

2. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-14. Дата оновлення: 12.01.2018. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 05.03.2018).
3. Кирилюк І. В. Кримінологічні проблеми трансплантології. Митна справа. Частина 2. 2011. № 4 (76). С. 250–258.
4. Міжнародна організація з міграції: протидія торгівлі людьми Україна (на грудень 2016 р.). URL: <http://iom.org.ua/ua/protidiya-torgivli-lyudmi> (дата звернення 05.03.2018).
5. Гринчак С.В. Соціальна обумовленість кримінальної відповідальності за порушення встановленого законом порядку трансплантації органів або тканин людини. Право і безпека. 2004. №2. С. 43.
6. Генеральна прокуратура України : статистична інформація про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування. URL: <http://www.gp.gov.ua/ua/stat.html>.
7. Бадія Л. Торговля органами – жахіття 21 століття. Велика епоха. 2013. URL: <http://www.epochtimes.com.ua/china/politics/torgivlya-organamy-zhakhittya-21-stolittya-112957.html>
8. Ємець Л. О. Окремі особливості зарубіжної національної практики кримінально-правової регламентації трансплантації. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. 2014. №10-1. С. 81-85
9. Незаконна трансплантація: законодавчий досвід пострадянських держав. URL: <http://www.scritub.com/limba/ucraineana/54396.php>
10. Міщук І. В. Теоретико-правовий аналіз чинного закону про трансплантологію: проблеми і недоліки. Юридичний науковий електронний журнал. 2015. № 6. С. 132–135.

Наталія Жерж
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри кримінального права
та кримінології Університету державної
фіскальної служби України

Юлія Недосип
здобувач другого (магістерського) рівня
вищої освіти Навчально-наукового
інституту права, Університету державної
фіскальної служби України